

ההסתרה המתמשכת סביב מצבו הבריאותי של הנשיא ביידן

27.05.2025 | זכי שלום | written by

תמונת מצב

בתחילת השבוע פרסם הנשיא לשעבר ג'ו ביידן את ההודעה הבאה: "הסרטן נוגע בכולנו. כמו רבים אחרים, ג'יל (רעייתו) ואני למדנו שאנחנו חזקים ביותר באירועים שיש בהם שיברון. תודה לכל אלה שמעודדים אותנו".

ההודעה של הנשיא ביידן כי לקה בסרטן עוררה תהודה רבה בעולם. תומכיו ומתנגדיו בארצות הברית ובעולם כולו מיהרו לשגר אליו איחולי החלמה. אנשי רפואה רבים הביעו תמיהה רבה על כך שמחלה כזו, הנמצאת בשלבים מתקדמים למדי, לא אותרה קודם לכן. בסופו של דבר, לא מדובר באדם פרטי אלא במנהיג העולם החופשי, האמור להיות תחת מעקב רפואי שוטף.

"זה אינו משחק ילדים", הדגיש סגן הנשיא ואנס מייד עם פרסום הידיעות בנושא, "כולנו מתפללים להחלמתו של ביידן. יחד עם זאת, אנחנו מכירים בכך שאם הנשיא אינו נמצא במצב בריאותי המאפשר לו למלא את תפקידו הוא אינו צריך להמשיך ולמלא את תפקידו".

בתזמון מקרי לחלוטין יצא ממש לאחרונה לפרסום ספר העוסק בדעיכתו הקוגניטיבית של ביידן לאורך השנים האחרונות ובניסיונות לטיח זאת. הספר חובר בידי שני עיתונאים אמריקנים, ג'ק טאפר (Jake Tapper) ואלכס תומפסון (Alex Thompson), ונקרא בשם: "החטא הראשון, הדעיכה של הנשיא ביידן, הטיח שלה, והחלטתו האסונית לרוץ שוב לנשיאות ארצות הברית".

Original Sin, President Biden's Decline, Its Cover-Up, and His Disastrous Choice to Run Again

ביוני 2024, כותבים המחברים, נערך העימות הראשון בין ביידן וטראמפ בטלוויזיה. כבר אז ניתן היה להבחין בחולשתו הרבה של ביידן. לרבים היה ברור שהוא אינו כשיר להמשיך במערכת הבחירות מול טראמפ. באותו חודש השתתף הנשיא באירוע התרמה גדול בלוס אנג'לס. יחד עימו היה על הבמה שחקן הקולנוע המפורסם ג'ורג' קלוני, חבר אישי של הנשיא מזה שנים ותומך נלהב שלו במירוץ לנשיאות.

רבים מיועציו, עוזריו ומקורביו של הנשיא שהשתתפו באירוע שמו לב לעובדה שהנשיא חלף על פניו של שחקן הקולנוע מבלי לברכו לשלום. הוא פשוט לא הכיר אותו. השחקן נותר עומד על מקומו המום ו"פגוע עד עמקי נשמתו" (shaken to his core).

בעקבות אירוע זה החליט קלוני למלא את "חובתו האזרחית" (civic duty) ולדרוש מביידן לפרוש מן המירוץ לנשיאות. עם המועמד הזה, הוא הבהיר, לא תוכל המפלגה הדמוקרטית לנצח בבחירות. רבים תהו עד כמה נפגע הנשיא ביידן מצעד זה של השחקן. בפועל, מעריכים המחברים, בשלב זה של חייו, קרוב לוודאי שכלל לא זכר מיהו השחקן קלוני.

עובדה זו, טוענים המחברים, הוסתרה מעיני הציבור. אולם מחברי הספר מציגים נתונים הרבה יותר חמורים על אודות הטיוח המתמשך סביב מצבו הבריאותי של הנשיא ביידן. לטענתם הבעיות הקוגניטיביות של ביידן היו ידועות כבר במערכת הבחירות הראשונה שלו מול טראמפ ב-2020, ואפילו מוקדם יותר ב-2016, בין טראמפ והילרי קלינטון. היו בוודאי רבים בסביבתו, טוענים המחברים, כולל רופאיו ובני משפחתו, שידעו את האמת. למרות זאת, ומסיבות שעדיין אינן ברורות, הם העדיפו לשקר לציבור.

ב-17 בפברואר 2023 הצהיר רופאו של ביידן, ד"ר קווין אוקונור (Dr Kevin O'Connor), כי נערכה לנשיא בדיקה מלאה וכי הנשיא נמצא "בריא ואנרגטי ומתאים בהחלט למלא את תפקידו כנשיא".

healthy, vigorous 80-year-old fit to successfully execute the duties of the (presidency).

על פי אחד הדיווחים, במסגרת הבדיקות השנתיות שעבר הוא נמנע מלבצע בדיקות קוגניטיביות.

הצהרת רופאיו הייתה אפוא הצהרה שקרית, טוענים המחברים, ורבים ידעו זאת.

ראשי המפלגה הדמוקרטית, ועוזריו בהנהגת הממשל, כותבים המחברים, עושים מאמצים כבירים כדי להשתיק פרשה זו. הם טוענים שמרגע שהנשיא טראמפ נכנס לבית הלבן זו פיסת היסטוריה שאבד עליה הכלת. אסור לקבל טענה זו, קובעים המחברים. הטיוח המקיף על מצבו הרפואי של הנשיא ביידן בארבע השנים האחרונות הוא, לדעתם, השערורייה הגדולה ביותר בהיסטוריה המודרנית של ארצות הברית.

the biggest scandal in modern US political history.

התקשורת האמריקנית הממוסדת (mainstream media), קובעים המחברים, הייתה שותפה מלאה לאורך כל השנים במאמצים לטייח את האמת סביב מצבו הרפואי האמיתי של הנשיא ביידן. היא לא ניסתה לתהות על מצבו האמיתי של הנשיא גם כאשר הסתבר שיועציו טרחו למנוע ממנו להתראיין לתקשורת. היא ידעה היטב שחלק ניכר מהתשובות של ביידן במסיבות עיתונאים ניתנו על בסיס שאלות מוכנות מראש.

Biden read off written answers to pre-determined questions.

האמת נתגלתה רק כשלא ניתן היה להסתיר אותה [?] בעימות הטלוויזיוני עם טראמפ שבו מצא עצמו הנשיא ביידן מושפל עד עפר.

התקשורת יודעת היטב את היקף האחריות והסמכויות המוטלות על נשיא ארצות הברית, ואת העובדה שהוא נחשב גם למנהיג העולם החופשי. היא גם יודעת היטב שיש לנשיא סמכויות כמעט בלעדיות באשר להכרעה על שימוש במאגרי הנשק הגרעיני שבידי ארצות הברית. מעבר לכול, הוא הודיע במפורש ובנחישות כי בכוונתו להתמודד שוב על הנשיאות, כלומר לשמש כנשיא עד 2028. למרות זאת, היא העדיפה להצניע את הסוגיה.

חוקרים אחרים שעסקו בחקר הידרדרות מצבו הקוגניטיבי של הנשיא טוענים שאשתו, ג'יל (Jill), הייתה גורם מרכזי במאמצים להסתיר את מצבו. היא ניסתה לשכנע רבים מעוזריו להימנע ממתן פומבי למצבו. היא ניסתה לא אחת לסייע לו למצוא את המילים הדרושות כאשר הוא "נתקע" ולא ידע מה לאמר. המחברים טוענים שהיא הקימה סביבה צוות של עוזרים ויועצים שהפך להיות הצוות החזק ביותר בבית הלבן. בפועל היא הצליחה להסתיר גם מבעלה את מצבו האמיתי.

ביקורת נוקבת במיוחד נמתחת על ידי המחברים על חברי בית הנבחרים וסנטורים מהמפלגה הדמוקרטית. הללו נפגשו עם הנשיא באורח תדיר. הם לא רק הסתירו את הבעיה, טוענים המחברים, הם גם רימו את הציבור וטענו ש"הנשיא חד כתער" (sharp as a tack).

דוברת הבית הלבן, קארין ז'אן פייר (Karine Jean-Pierre), הדהדה קביעות אלה וקבעה כי הנשיא נבדק על ידי רופאים ולא נמצאה אצלו שום מחלה נוירולוגית.

משמעות הדבר, טוענים המחברים, שחבורה רחבה של גורמים בממשל האמריקני [?] צוות הבית הלבן; רופאיו האישיים של הנשיא; חברי קונגרס במפלגה הדמוקרטית; צוות האבטחה המלווה אותו לכל אורך הדרך; עיתונאים ואנשי תקשורת ובני משפחתו של הנשיא חברו יחד כדי להוליד שולל את הציבור בארצות הברית. לא מדובר כאן, אומרים המחברים, באמירה של דבר שאיננו נכון, אלא באמירה של דבר שאתה יודע בוודאות שאיננו נכון. זו הטעיה מכוונת.

"Lying" means more than simply saying something that is not true. It means "saying something you must *know* is not true".

הסתרת מצבו הרפואי של ביידן מעלה תהיות בקרב מתנגדיו באשר לשאלה: מי בדיוק חתם על עשרות אלפי הצווים שהוציא ממשל ביידן. בייחוד עולות תהיות לגבי צווי החנינה שהנשיא העניק למתנגדים רבים של הנשיא טראמפ. ייתכן, כך נטען, שצווים אלה נחתמו על ידי "עט רובוטי" (robotic pen), ולפיכך קיים ספק רב לגבי מידת תקפותם.

לפני מספר ימים הודה אחד מעוזריו של הנשיא אובמה, ג'ון לובט, (Jon Lovett) שהשתתף באורח פעיל במסע הבחירות של הנשיא ביידן כי היה מודאג מאוד ממצבו הרפואי של הנשיא,

אך נמנע מלאמר זאת כיוון שרצה שהוא (ביידן) ינצח את טראמפ: "ידעתי", אומר לובט, "שמה שאומר, ישמש כתחמושת בידי תומכי טראמפ נגד ביידן, ויפגע בסיכויו להיבחר מחדש".

במבט לאחור אנחנו כאן במדינת ישראל נמשיך לתהות סביב השאלה עד כמה הוביל הנשיא ביידן את מדיניות הממשל כלפי מדינת ישראל במהלך המלחמה האחרונה. כך למשל נשאל את עצמנו האם ההחלטה להטיל אמברגו נשק על ישראל במהלך המלחמה הייתה שלו אישית או שמא גורמים עוינים לישראל בממשל ניצלו את חוסר התפקוד שלו כדי לממש מדיניות שתפגע במדינת ישראל.

מסקנות ומשמעויות

תמונת המצב ההולכת ונחשפת לעיני כול סביב מצב בריאותו, בעיקר הקוגניטיבית, של הנשיא ביידן בארבע שנות כהונתו האחרונות מטילה צל כבד, קודר ואפילו מפחיד, סביב מצבה של הדמוקרטיה במדינה המוגדרת כמנהיגת העולם החופשי.

כאשר אזרחי ארצות הברית הלכו לקלפיות ובחרו ברוב קולות בג'ו ביידן כנשיא, הם יצאו מתוך הנחת עבודה "סמויה" שהנשיא הנבחר הוא אדם בריא ביסודו וצלול לחלוטין מבחינה קוגניטיבית. כמובן, גם הוא כמו כל בשר ודם אחר נתון לחסדי שמייים וגם הוא יכול לחלות במחלות שונות, אך לא כאלה העלולות להשפיע על תפקודו כנשיא המעצמה הגדולה בתבל.

אם הציפיות לא תתממשנה, ויסתבר כי הנשיא חולה במחלה קשה בין גופנית ובין, ובעיקר, קוגניטיבית, שאיננה מאפשר לו למלא את תפקידו, הציבור יכול להניח ברמה גבוהה של סבירות כי יהיו מסביבו מספיק "שומרי סף" שיוכלו לדעת, בעוד מועד, על ההידרדרות במצבו. משידעו זאת, חזקה עליהם שיתריעו על כך בפני הציבור. מצבו הבריאותי של הנשיא, כך יובהר לציבור, אינו מאפשר לו לחשוב כפי שמצופה ממנו ולקבל החלטות רציונליות לטובת עמו ומדינתו.

שתי הנחות אלה, כך מסתבר, אם אכן טענות המחברים נכונות, לא התממשו במקרה של הנשיא ביידן. קבוצה רחבה של גורמים שהיה להם אינטרס יסודי בהמשך כהונתו של ביידן, ועוד יותר ² במניעת כניסתו של טראמפ לתפקיד, חברו יחד כדי להעלים מן הציבור הרחב את מצב בריאותו הקוגניטיבי של הנשיא לאורך שנים מספר.

"אם אלה שפעלו בסביבת הנשיא העלימו מידע על מצב בריאותו", כותב אחד החוקרים בכתב העת פורבס (FORBES), "זה עשוי להיות אקט של בגידה בעקרונות הדמוקרטיים (betrayal of democratic principles). מעשים כאלה מונעים מציבור הבוחרים את רמת השקיפות הנדרשת במשטר דמוקרטי. תמונת המצב הנגלית לעינינו מערערת את האמון במשטר הדמוקרטי".

מה שמסוכן עוד יותר זו העובדה שגם כיום, כאשר הטיוח על אודות מצבו הבריאותי של הנשיא ביידן נחשף לעיני כול, קיימת חבירה של גורמים רבי כוח בממשל ובציבור האמריקני שמבקשת להשתיק את הפרשה החמורה הזו. טענותיהם המרכזיות הן שהדיווחים שניתנו על מצב בריאותו

של הנשיא היו מדויקים; אם מסתבר שהנתונים לא היו מדויקים מדובר בטעויות בתום לב; בכל מקרה, באורח מעשי ההסתרה כשלה ועובדה היא שטראמפ ולא ביידן הוא הנשיא כיום.

עוד הם טוענים, כי לנשיא ביידן היו הישגים רבים כנשיא למרות מצב בריאותו הקשה; במצבו הבריאותי הקשה של ביידן כיום, אין זה נכון ואין זה הוגן לצער אותו עוד יותר על ידי התעסקות במצב בריאותו בעבר. ולבסוף [?] צריך למקד את תשומת הלב כיום באתגרי ההווה והעתיד הניצבים בפני ארצות הברית. לנו נראה שמתנגדי העיסוק בסוגיית בריאותו של הנשיא ביידן יצליחו להשתיק את הפרשה.

בריאיון עם שני חברי קונגרס שהיו מקורבים מאוד לנשיא ביידן, חאכים ג'פריז (Hakeem Jeffries) וצ'אק שומר (Chuck Schumer), הם סירבו לדווח מה בדיוק, ומתי, הם ידעו על מצבו הרפואי של הנשיא ביידן, ומדוע לא הביאו את המידע לידיעת הציבור. הם הסתפקו בהצגת הישגיו המדיניים, הכלכליים והחברתיים של הנשיא, וקבעו ש"עלינו להביט קדימה" (we have to look forward).

גם אצלנו זה קרה

בהיסטוריה הקצרה של מדינת ישראל היו אירועים דומים. נציין שניים מהם בלבד. על פי דיווחים של מקורביה ראש הממשלה גולדה מאיר קיבלה התקף לב כבר ב-1948, ומאז "צברה מחלות נוספות". הציבור הרחב לא ידע על כך דבר. למרות זאת, היא המשיכה לכהן כחברת ממשלה ומונתה כשרת החוץ ב-1956 מבלי שעובדה זו הובאה לידיעת הציבור.

בסוף 1965 הסתבר שהיא חולה במחלה ממארת. במשך שנים היא עברה סדרה של הקרנות בבית החולים הדסה. הדבר לא הובא לידיעת הציבור ורק אישים קרובים לה במערכת הפוליטית והאישית ידעו על כך. קיים כמובן שוני מהותי בהקשר של מילוי תפקיד מנהיגותי בין מחלה קוגניטיבית, שעשויה לשבש את תהליך החשיבה של המנהיג (כמו במקרה של הנשיא ביידן), לבין מחלה פיזית, שיכולה להיות מטרד בריאותי אך אינה מטילה צל על קבלת ההחלטות שלו (כמו במקרה של גולדה מאיר).

מקורביו של ראש הממשלה מנחם בגין יודעים לספר על התקפי דיכאון שהיו לו במהלך כהונתו כראש ממשלה, ובייחוד במהלך מלחמת לבנון. רבים מסביבו ידעו על כך, הן בקרב המערכת הפוליטית, אנשי הצוות שלו, חלק מן העיתונאים וכמובן [?] בני משפחה; "למה איש לא דיווח", חוזר ושואל ד"ר עופר גרוזברד, פסיכולוג קליני והוא עצמו נצר למשפחה הלוחמת: "לדעתי זה ביטוי לתרבות שלטונית שמבטאת יחס למדינה כאילו היא הרכוש הפרטי שלהם" [?] הדבר המדהים, ואני חוזר על כך, אנשים טובים מאוד ולא היה ביניהם יוצא מן הכלל, ביקשו מבגין לאחר שהוא התפטר, שיישאר".

סיכום

הגילויים אודות מאמצי הטיוח וההסתרה של גורמים רבים בממשל ביידן סביב מחלתו הקוגניטיבית של הנשיא ביידן לאורך שנים, לא עוררו עד כה סערה רבה בציבור האמריקני. בימים אלה מתמודדת ארצות הברית עם סוגיות, חיצוניות ופנימיות כבדות משקל, וביניהן: מלחמת רוסיה-אוקראינה, המלחמה במזרח התיכון, סוגיית גירוש המהגרים מארצות הברית, סיכויים של משבר כלכלי יחסים מתוחים עם מדינות אירופה ונאט"ו ועוד. בנסיבות אלה, אך טבעי הוא שאירועים "היסטוריים" הנוגעים לממשל הנשיא ביידן, שכבר איבד את כהונתו, אינם נמצאים בראש סדר היום.

ואולם, גילויים אלה חושפים נקודות תורפה מסוכנות מאוד בדמוקרטיה הגדולה בעולם. הם מטילים צל כבד על חוסנה של המערכת הדמוקרטית בארצות הברית. בעקיפין הם עשויים לפגוע בתחושת ה"עליונות המוסרית" של ארצות הברית על פני דמוקרטיות אחרות שהייתה קיימת עד כה.

רק לפני מספר חודשים עמד סגן הנשיא ג'יי די ואנס בועידת מינכן ומתח ביקורת נוקבת על התנהלותן של מדינות אירופה ^[1] בריטניה, צרפת וגרמניה ^[2] כמי שאמורות להיות נושאות הדגל של ערכי הדמוקרטיה והליברליזם. הוא עשה זאת בתחושה שלארצות הברית יש מעמד בכיר על פניהן, וכי מה שקורה באירופה, קשה להניח שיתרחש גם בארצות הברית. ספק אם היום, לאור הגילויים החדשים על הסתרת וטיוח מצבו הרפואי של הנשיא ביידן, יכול היה ואנס לשאת נאום דומה.

הדמוקרטיות בכל העולם, וגם בארצות הברית, מתמודדות כיום עם אתגרים קשים וחמורים. אתגרים אלה יוצרים איום כבד על המשך תפקודן של הדמוקרטיות בעולם, ובעיקר בארצות הברית ובאירופה. נזכיר בין השאר את האתגרים הבאים: לחימה בטרור; תופעות של מה שקרוי "דיפסטייט"; הצורך להגדיר את היחסים בין רשויות הממשל השונות; מעמדה של הרשות השופטת; ההגירה והשלכותיה; אוכלוסיות מזדקנות; מערכות בריאות ורווחה בתהליכי קריסה; התמודדות עם אסונות טבע ואקלים ועוד.

כדי שניתן יהיה להתמודד, ולו חלקית, עם אתגרים אלה, הדמוקרטיות בכל העולם חייבות להבטיח באורח נחרץ מערכת של אמון בלתי מעורערת בין רשויות הממשל ובין הציבור. אין המדובר ביצירת הסכמות סביב מדיניות מסוימת, אלא באמון של הציבור שמנהיגיו פועלים בתום לב כדי להיטיב את מצבו של העם ולקדם את מעמדה של המדינה שבה הם חיים. זוהי משימה קריטית להבטחת עתידן של המדינות הדמוקרטיות, ובתוכן הדמוקרטיות בארצות הברית וישראל. יש לקוות שההנהגות בשתי המדינות יבינו את גודל השעה ויפעלו בהתאם.